

Sofia Åkerman, Thérèse Eriksson, Slutstation rättspsyk. Om tvångsvårdade kvinnor som inte dömts för brott. Natur och Kultur.

Uppdrag granskning och Kalla fakta har gjort många av oss uppmärksam på det beklämmande att unga kvinnor med självskadebeteende vårdats på rättspsykiatriska kliniker bland dömda patienter. Bakom avslöjandena stod redan då Sofia Åkerman och Thérèse Eriksson med ett eget förflutet i samma sjukdom. I boken "Slutstation rättspsyk" låter de ett antal andra unga kvinnor träda fram med sina berättelser. Läsningen är smärtsam och skakande. Idag finns det inom många landsting endast akutpsykiatri att erbjuda denna patientgrupp. Där hamnar man lätt i en ond cirkel av övervakning, självskador och mer övervakning som leder till ökad passivisering och hjälplöshet med tilltagande självskadebeteende. I öppenvård finns DBT-team, men ännu saknas den dygnetruntvård i hemmiljö som skulle kunna göra vården annorlunda och mer framgångsrik. De bristfälliga resurserna gör oss alla medskyldiga i detta. Åkerman och Eriksson berättar om enskilda öden; unga kvinnor som går vilse i skuld känslor och självförakt, valhända politiker och vanmäktiga psykiatriker. Gränserna för vad tvångsvården tillåter överskrids och de unga kvinnornas familjer förtvivlar. Enskilda vårdmoment beskrivs som hockeyhjälm och tvångshandskar och läsaren konfronteras med en rad etiska frågeställningar kring tvångsvård av unga självskadepatienter. Mitt i allt finns också starka och hoppfulla röster av personal som angeläget bryr sig om. Stöd kommer från många håll som då fd överåklagare Sven Erik Alhem engagerade sig i frågan. Boken slutar i en vision hur morgondagens vård skulle kunna vara gestaltad med dygnetruntvård i hemmet eller hemliknande miljö. Det tycks som om den rättspsykiatriska vården mer drivits på sjukdomen än avhjälpit den.

Detta är ett perspektiv på en svår sjukdom och dess konsekvenser. Det finns flera. Jag tänker på personalen i allmänpsykiatri som dagligen gör ett stort arbete för att skydda liv och ge omsorg till psykiskt sjuka. Deras vanmakt och frustration att ständigt vara på vakt och skydda patienter som i hemlighet söker göra sig illa blir inte berättad här. Det är viktigt att inte spela ut grupper mot varandra. Och det tycker jag inte denna bok heller gör. Snarare vill den sätta fokus på ett eftersatt behov av en starkare och mer prioriterad psykiatri med många olika behandlingsalternativ.

Jakob Carlander